

HISTORICKÝ KALENDÁR OBCE LIPTOVSKÁ SIELNICA ROK 2019

OSOBNOSTI:

Ing. KAROL MATEJ AMBRÓZ – (*6.1.1877 Sučany - +1.11.1944 Bratislava) – absolvent technických vysokých škôl v Nemecku, venoval sa elektrotechnike a využívaniu vodnej sily na výrobu energie. Vedúci odboru pre elektrifikáciu Slovenska. Propagátor a popularizátor techniky a technického vzdelávania. K Liptovskej Sielnici sa po celý život hlásil, aktívne podporoval vzdelávacie a hospodárske aktivity na jej území **75 rokov od smrti**

MATEJ AMBRÓZY – (*13.1.1797 Liptovská Sielnica - +12.3.1869 Kovačica) – evanjelický a.v. farár v Banáte na Dolnej zemi, prvý banátsky senior. Literárne činný, podporovateľ štúrovských myšlienok a podujatí, **150 rokov od smrti**

ŠTEFAN BELLA - (*4.1.1844 Partizánska Ľupča – + 27.9.1909 Pribylina) – evanjelický a.v. farár, publicista, kultúrny pracovník. Počas kaplánskeho pôsobenia v liptovskosielnickom ev.a.v. cirkevnom zbore vyučoval v škole po boku Karola Salvu, bol spoluzakladateľom a podpredsedom Čitateľského spolku, pre ktorý venoval niekoľko kníh a časopisov. **(175 rokov od narodenia a 110 rokov od smrti)**

JÁN CIMRÁK – (*11.11.1859 Veličná - +1.6.1926 Liptovská Sielnica) – evanjelický a.v. farár, kultúrny pracovník, aktívny v národnom hnutí. Zakladateľ a dlhoročný predseda Gazdovského potravného spolku, iniciátor založenia vzdelávacieho spolku mládeže Beseda, podporovateľ divadelných aktivít, režisér. **160 rokov od narodenia**

MARGITA DZURÁNYIOVÁ – (* 22.11.1914 v Pondelku, okres Rimavská Sobota - ?) – učiteľka, po maturite na reálnom gymnáziu v Bratislave nastúpila v roku 1934 na svoje prvé učiteľské miesto na evanjelickú a.v. školu v Liptovskej Sielnici. Aktívne sa zapojila do podujatí kultúrneho života v obci. V rámci Besedy robila prednášky na aktuálne témy, pomáhala pri predstaveniach bábkového divadla, účinkovala v divadelných predstaveniach. S deťmi nacvičovala skupinové tance, predstavili sa s nimi na obecných podujatiach na Háji, vystupovali aj mimo obce. **105 rokov od narodenia, 85 rokov od príchodu do L. Sielnice**

JÁN MILOSLAV HROBŇ – (*13.8.1859 Liptovská Sielnica - + 16.6.1914 Tešín) – evanjelický a.v. farár, národný a kultúrnoosvetový pracovník, etnograf, publicista. **160 rokov od narodenia, 105 rokov od smrti**

SAMO BOHDAN HROBŇ – (* 27.8.1820 – + 30.7.1894 Liptovská Sielnica) – štúrovský básnik, prekladateľ a jazykovedec, blízky spolupracovník Ľudovíta Štúra. **125 rokov od smrti**

MATEJ JADZKO (Jacko) - (*1764 - +1835 Liptovská Sielnica) – učiteľ, v Lipt. Sielnici pôsobil v rokoch 1796 – 1835, priekopník moderného vzdelávania, organizátor stavovských organizácií učiteľov na úrovni seniorátu, usiloval sa o vybudovanie inštitúcie, ktorá by poskytovala učiteľom sociálne zabezpečenie. **255 rokov od narodenia**

JÁN MIDIELKA – (*1739 Dolný Kubín - +1820 Liptovská Sielnica) – prvý evanjelický a.v. farár v potolerančnom cirkevnom zbore Liptovská Sielnica, senior Liptovského seniorátu. Organizátor prác na zriadení a riadnom fungovaní tolerančného evanjelického a.v. cirkevného zboru Liptovská Sielnica, budovateľ tolerančného chrámu, školy, podporovateľ vzdelávacích a kultúrnych aktivít **280 rokov od narodenia**

ANDREJ ROJKO – (*30.11.1824 Liptovská Sielnica – Brnice – +10.12. 1907 Lom nad Rimavicou) – rímskokatolícky kňaz, osvetový pracovník, publicista, zakladateľ a propagátor spolkov striedlivosti. **195 rokov od narodenia**

KAROL SALVA – (*1.8.1849 Liptovská Sielnica - +21.1.1913 Cleveland, USA) – učiteľ v Liptovskej Sielnici a v Klenovci, kníhtlačiar, vydavateľ pedagogických časopisov, časopisov pre deti, kalendárov, v závere života evanjelický a.v. farár v USA, organizátor národného života slovenských vystaňovalcov. **170 rokov od narodenia**

ANNA SIAKĽOVÁ – (*19.1.1919 Dolný Kubín - ?) učiteľka. V Liptovskej Sielnici pôsobila od štyridsiatych rokov 20.storočia, zapojila sa do kultúrneho života obce. So školskými deťmi a s mládežou v rámci spolku Beseda nacvičovala zborové recitácie, s ktorými vystupovali pri rôznych príležitostiach v obci aj mimo nej. V rámci Združenia rodičov pri ev. a.v. škole prednášala na pedagogické a výchovné témy. **100 rokov od narodenia**

ADOLF PETER ZÁTURECKÝ – (*25.11.1837 Liptovská Sielnica – +1.7.1904 Brezno) – evanjelický a.v. učiteľ, redaktor, zberateľ ľudových hádaniek, rozprávok, pranostiek, prísloví a porekadiel Počas pôsobenia v liptovskosielnickej škole aktívny prispievateľ do odborných pedagogických časopisov, po celý život sa usiloval o skvalitnenie výučby na slovenských školách. **115 rokov od smrti**

UDALOSTI:

1474 – zanikol Liptovský hrad **545 rokov**

1494 – dostavaný najstarší murovaný kostol v Liptovskej Sielnici **425 rokov**

1709 – liptovskosielnickej kostol definitívne prešiel do rúk rímskokatolíckej cirkvi **310 rokov**

1859- spracovaná mapa podľa nového zamerania chotára ako východisko pre vznik pozemkovej knihy **160 rokov**

1859 – dostavaná nová budova evanjelickej a.v. školy. Svojmu účelu slúžila až do zániku dediny pri budovaní priehrady Liptovská Mara (škola u Klaučov) **160 rokov**

Jar 1864 – mestečko Sielnica požiadalo o finančnú pôžičku 2.400 zl.r.č. na zaokrytie obrovských škôd, spôsobených vlnajším neúrodným rokom a inváziou chrústov. Úrady pomoc odmietli, lebo „*Sielnica nenašla sa v sozname tých obcí, ktoré lanskoročnou suchotou do biedy prišli, preto z peňazí tých obciam určených pôžičku dostať nemôže*“ **155 rokov**

1864 – uskutočnila sa zbierka na Liptovské štipendium pre študentov slovenského ev.a.v. gymnázia vo Veľkej Revúcej. Okrem individuálnych darcov Mestečko Sielnica prispelo 1 zl. . Suma bola ovplyvnená veľmi zlou hospodárskou situáciou (pozri predchádzajúcu udalosť) **155 rokov**

November 1864 – predstavenstvo Mestečka Sielnica podpisuje spoločne s ďalšími obcami Liptovskej stolice poďakovanie, adresované panovníkovi a kráľovsko-uhorskému dvornému kancelárovi za vymenovanie J. Francisciho za liptovského župana. **155 rokov**

December 1869 – Mestský úrad organizuje zbierku na Dom Matice slovenskej, výnos 25 zlatých **150 rokov**

1884 – Karol Salva, učiteľ v Liptovskej Sielnici vydal druhý ročník Domového kalendára. Slovenské pohľady ho uvítali slovami: „*O tomto kalendári len toľko, že je znamenite redigovaný, praktický, a čo mu za veľkú zásluhu kladieme, literárne cenný. Práca „Rysavá jalovica“ je obohatenie slovenskej prózy. Bože daj veľa takých ročníkov kalendáru tomuto!*“

1884 – Slovenské pohľady uverejnili výzvu na predplatné a na zasielanie príspevkov do časopisu Dom a škola. Prvé číslo vyjde v roku 1885, redakcia a administrácia Karol Salva, učiteľ, Liptovská Sielnica **135 rokov**

1904 – 1914 – prebieha vyučovanie v židovskej škole v L. Sielnici **105 rokov**

15.2.1919 – schválené stanovky Vzdelávacieho spolku Beseda **100 rokov**

1919 – vznikol odbor Roľníckej besedy, predsedom bol až do februára 1927 Ján Plachý cengošovie. V roku 1927 zvolili nový výbor s obsadením: predseda Ján Fajčík maťoškovie, podpredseda Matej Kmeť, zapisovateľ Ján Krmeský, pokladník Ondrej Ambróz. **100 rokov**

13.4.1919 – komposesorátsky výbor ratifikoval výsledky licitácie nižnej urbárskej krčmy pre Karola Holtzera **100 rokov**

1.11.1919 – učiteľ Jur Babka nastúpil na miesto štátneho školského inšpektora v Banskej Bystrici. Na uvoľnené miesto v sielnickej škole nastúpil jeho syn Jozef Babka **100 rokov**

24.2.1924 – Odbor Slovenskej remeselníckej jednoty Liptovská Sielnica zahral divadelné predstavenie Páva od Timravy a Chvála bohu, už je stôl prikrytý. **95 rokov**

Marec 1929 – za starostu bol zvolený Ján Kmeť jaškovie **90 rokov**

Máj 1929 – komposesorát prijíma opatrenia voči firme OFA, ktorá neplatila za vyťažené drevo **90 rokov**

25.6.1929 – posviacka rímskokatolíckych zvonov **90 rokov**

10.11.1929 – posvätená nová evanjelická fara, veža a zvony **90 rokov**

1929 – hasiči prevzali z rúk rodáčky Zuzany Holanovej – Mrázovej vyšívanú zástavu **90 rokov**

1929 – vznik Úverného družstva s ručením obmedzeným v Sielnici v Liptove **90 rokov**

1929 – v evanjelickej a.v. škole sa uskutočnila výstava ručných prác: „Dievčatá vystavovali výšivky, vreckovky, fertyšky, kroje z okolia Piešťan, výbavu pre bábky. Chlapci pripravili nábytok pre lútkové divadlo, práce z hliny, dreva, šušiek, papiera.“ **90 rokov**

1929 – z výnosu detských divadelných predstavení sa zakúpilo bábkové divadlo. Jeho konštrukciu urobil sielnický stolár, žiaci ju na ručných prácach oblepili papierom, vymaľoval ju učiteľ Jozef Priechodský. Ten aj objednal 15 bábok, 10 hlavičiek a 4 premeny scény, ktoré žiaci na ručných prácach prilepili na konštrukciu. Na ručných prácach žiaci urobili nábytok. Hrávalo sa každé dva týždne, z výťažku sa zakúpili knihy do žiackej knižnice. **90 rokov**

1.6.1929 – spoločný výlet žiakov ev.a.v. školy v Liptovskej Sielnici, r – k školy v Liptovskej Sielnici, štátnej ľudovej školy v Bobrovniku a štátnej ľudovej školy v Liptovskej (Svätej) Anne do kúpeľov Lúčky **90 rokov**

14.6.1929 – spoločný výlet žiakov ev.a.v. školy v Liptovskej Sielnici, r-k školy v Liptovskej Sielnici a štátnych ľudových škôl v Bobrovniku, Liptovskej (Svätej) Anne a Liptovskej (Svätej) Mare do Turčianskeho Svätého Martina **90 rokov**

6.12.1929 – žiaci rímskokatolíckej školy v Liptovskej Sielnici odohrali divadelné predstavenie Mikuláš, účasť bola cca 120 ľudí **90 rokov**

25.11.1934 – schválené stanovky Včelárskeho spolku v Liptovskej Sielnici. Predsedom sa stal Ján Lovich, zapisovateľom Jozef Priechodský **85 rokov**

September 1934 – v evanjelickej a.v. škole prebehla reorganizácia, bola vytvorená druhá trieda, ku učiteľovi Jozefovi Priechodskému nastúpila učiteľka Margita Dzurányiová

85 rokov

1939 – začala pracovať organizácia Sdruženie evanjelickej mládeže (SEM) **80 rokov**

1.3.1939 – ku učiteľovi Jozefovi Priechodskému nastúpil učiteľ Július Michalko **80 rokov**

10.3.1939 – v dôsledku udalostí, známych ako Homolov puč zmobilizovaná Hlinkova garda, odvelená mimo obce, návrat 26.3.1939 **80 rokov**

11.3.1939 – zmena vo vedení urbárskeho účtovníctva. Odteraz sa viedli štyri samostatné pokladničné denníky (pre samostatné časti Urbár, Kvačianka, Zadiel a Brnice) **80 rokov**

10.4.1939 – odohraté divadelné predstavenie pod hlavičkou SEM, hra T. Vansovej Svedomie, režia Jozef Priechodský **80 rokov**

31.8.1939 – v obci sa zastavil presun nemeckého vojska, tiahnuceho na Poľsko. Pre potreby vojska boli zabraté školy, dôstojníci bývali v domoch, vojaci v domoch, školách a humnách. Presun pokračoval až 4.9.1939 **80 rokov**

4.9.1939 – začalo sa vyučovanie, oneskorenie bolo spôsobené pobytom nemeckého vojska

26.12.1939 – odohrané divadelné predstavenie SEM - hra J. Chalupku Drotár, režia J. Priechodský a J. Michalko **80 rokov**

Fašiangy 1949 – študenti a hasiči obnovili dávny zvyk bakusovania **70 rokov**

16.8.1949 – v Liptovskej Sielnici začala pracovať elektrická práčovňa **70 rokov**

Zima 1949 – prvé vystúpenie dychového orchestra pod vedením Adolfa Trunkvaltera **70 rokov**

4.1.1954 – do pedagogického zboru vtedajšej Osemročnej strednej školy v Liptovskej Sielnici prišiel Pavol Zarevúcky. Venoval sa divadelnej činnosti, pracoval v speváckom a hudobnom súbore, viedol technické krúžky. V žiakoch a ich rodičoch prebúdza záujem o fotografiu a jej kvalitné spracovanie od odfotografovania po prezentovanie. **65 rokov**

Jeseň 1954 – liptovskosielnickí divadelní ochotníci sa zúčastnili okresnej súťaže začiatočníckych divadelných súborov v Žiari s predstavením od Josefa. Kajetána. Tyla Podpaľačova dcéra, réžia Pavel Zarevúcky. Získali prvé miesto **65 rokov**

1959 – Jednotné roľnícke družstvo vyčlenilo pozemok pre futbalové ihrisko TJ Sokol. V rámci slávnostného otvorenia sa uskutočnil futbalový turnaj za účasti družstiev z Kvačian, Pavlovej Vsi, Liptovského Trnovca a Liptovskej Sielnice **60 rokov**

17.9.1964 – vládnym uznesením č. 288/1964 bola do definitívneho plánu na rok 1965 zaradená prvá etapa výstavby vodného diela Liptovská Mara. Prípravné práce v objeme 4.000.000,- Kčs mali byť vykonané už v roku 1964. **55 rokov**

Máj 1974 – definitívne zanikol evanjelický a.v. tolerančný chrám, vybudovaný v roku 1783 **45 rokov**

25.8.1974 – slávnostne otvorená nová obec Liptovská Sielnica **45 rokov**

Autor : Viera Kunová, Liptovská Sielnica, marec 2019